

QP CODE
C2057

Enrollment Number:

Name:

M.A. DEGREE EXAMINATIONS, JULY 2025

Third Semester

M.A. Sanskrit Language and Literature

M23SN03DE – व्याकरणदर्शनम्

(2023 July admissions)

सर्वे प्रश्नाः संस्कृतभाषायां समाधेयाः। संस्कृतलेखने देवनागरीलिपि उपयोक्तव्या।

(Answers should be written in Sanskrit using Devanagari script)

Time: 3 Hours

Max Marks: 70

Section A

एकखण्डिकया केषाञ्चित् पञ्चप्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत।

1. व्याकरण-शब्दस्य निष्पत्तिः कथम्?
2. वाक्यपदीयस्य चत्वारि व्याख्यानानि लिखत।
3. पतञ्जलिना महाभाष्यरचना किमर्थं कृतम्?
4. पतञ्जलिः शास्त्रारम्भप्रतिज्ञाभाष्यम् कथम् आरभते ?
5. महाभाष्यानुसारं वैदिकशब्दानां चत्वारि उदाहरणानि लिखत।
6. अनादिनिधनं किं भवति ?
7. वाक्यपदीयदिशा महर्षयः व्याकरणं कीदृशमिति वदन्ति?
8. 'जन्मादयो विकाराः षट् भावभेदस्य योनयः।' के ते भावविकाराः?

(2X5=10)

Section B

एकपुटेन केषाञ्चित् षड्प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत।

9. 'तेऽसुराः' इति आनुषङ्गिक-प्रयोजनं विशदयत।

10. 'आगमः' इति मुख्य-प्रयोजनं विशदयत।
11. "किं पुनः आकृतिः पदार्थः, आहोस्वित् द्रव्यम्?" विशदयत।
12. 'सिद्धे शब्दार्थसम्बन्धे' इत्यत्र सिद्ध-शब्दस्य मङ्गलार्थत्वम् कथम्?
13. 'चत्वारि वाक्यपरिमिता पदानि' - व्याख्यात।
14. शब्दब्रह्मणः प्राप्त्युपायः कः?
15. व्याकरणशास्त्रस्य अधिविद्यं कथं प्रकाशते ?
16. "न तां लोकप्रसिद्धात्वात् कश्चित्कर्णेण बाधते।" विशदयत।
17. नित्यत्वे कृतकत्वे वा तेषामपि विद्यते ।
प्राणिनामिव सा चैषा व्यवस्था नित्यतोच्यते ॥ कारिकां व्याख्यात ।
18. आर्षज्ञानम् अनुमानेन कथं न बाध्यते ?

(5X6=30)

Section C

केषाञ्चिद्द्वयोः प्रश्नयोः निबन्धात्मकम् उत्तरं लिखत।

19. शब्दानुशासनस्य प्रयोजनानि।
20. व्याकरणशास्त्रेतिहासे मुनित्रयस्य प्राधान्यम्।
21. वाक्यपदीये अष्टपदार्थनिरूपणम्।
22. वाक्यपदीयस्य दार्शनीकत्वं ब्रह्मकाण्डमधिकृत्य विशदयत।

(15X2=30)